

Innováció az MN hadtápszolgálatában

Tersztyenyák Andrásné kpa.

A hetvenes évek világgazdasági árobbanásai óta a világgazdaságot érő újabb és újabb gazdasági és politikai megrázkódtatások nyomán, valamint a mikroprocesszorok, robotok alkalmazásával, a biológiai ipar térhódításával fémjelezhető technikai fejlődés forradalmi hullámai közepette – feltételezhetően továbbra is a labilis gazdasági környezetet – egyre jobban nő az ember céltudatos innovációs tevékenységének jelentősége, a szakadatlan megújulásra való törekvés.

A jelenlegi világgazdasági viszonyok, az értékesítési nehézségek, az exportorientáció fejlesztésének szükségessége követelik az innovációs fejlődés meggyorsítását.

Az innováció fogalmának értelmezése

Innováció: alapvető és nem folyamatos, tehát „ugrásszerű” „minőségi változás” (Harry Nyström).

Az innováció az előbbi rövid és tömör definíciónál lényegesen bővebb, a fogalom megalkotójának, Joseph A. Schumpeternek a meghatározása: „A termelés a meglévő dolgok és erők kombinációját jelenti. Mászt vagy ugyanazt más módon termelni viszont annyit tesz, mint ezeket a dolgokat és erőket másként kombinálni. Ha ezeket az új kombinációkat az idő folyamán kis lépésekben, folyamatos alkalmazkodással érhetjük el a régiből, akkor bizonyára van változás – alkalmasint növekedés –, nincs azonban új jelenség, sem pedig a mi értelmezésünk szerinti fejlődés.

Amennyiben nem ez a helyzet, és az új kombináció hirtelen lökészerűen lép fel, akkor a fejlődésre jellemző jelenség áll előttünk. Ezért a továbbiakban a kifejtés célszerűsége érdekében csak erre az esetre gondolunk, amikor a termelőeszközök új kombinációjáról beszélünk.

A fejlődést tehát a mi értelmezésünk szerint az új kombinációk megvalósulásaként definiálhatjuk.

Ez a fogalom a következő öt esetet foglalja magában:

1. Új – tehát a fogyasztók körében még nem ismert – javaknak vagy egyes javak új minőségének az előállítására.

2. Új, tehát a kérdéses iparágban még gyakorlatilag ismeretlen termelési eljárások bevezetése, amelynek azonban semmiképpen sem kell új tudományos felfedezésen alapulnia, és amely valamely áruval kapcsolatos újszerű kereskedelmi eljárás is lehet.

3. Új elhelyezési lehetőség, vagyis olyan piac megnyitása, amelyen a kérdéses ország iparága még nem volt bevezetve, akár létezett ez a piac korábban is, akár nem.

4. Nyersanyagok vagy félkész áruk új beszerzési forrásának meghódítása, ismét mindegy, hogy ez a beszerzési forrás korábban is létezett, csupán nem vették figyelembe, illetve nem tartották megfelelőnek, vagy pedig először ki kell alakítani.

5. Új szervezet létrehozása – például monopolhelyzet teremtése trösztösítéssel – vagy megszüntetése.” (Joseph A. Schumpeter: A gazdasági fejlődés elmélete.)

Az innováció fogalmának használata szűkebb és tágabb értelemben is lehetséges, definiálása sokféleképpen és értelemben történhet. Ezek között szerepelnek a következők:

Iván Perlaki, szűkebb és tágabb, tárgyi és eljárási értelemben is definiálja az innovációt. „Innováción az alkotó, újító és ésszerűsítő tevékenységet értjük a szó legtágabb értelmében.

Leggyakrabban és legszélesebb körben a termékek (vagy szolgáltatók) innovációjáról szoktunk beszélni, vagyis az innováció kifejezést az egészen új termékek, vagy a korabbinál lényegesen jobb *minőségű* termékek megjelölésére használjuk. Tárgyi értelemben az innováció egyrészt minden funkciós, pozitív és haladó jellegű újdonságot, másrészt pedig minden újra irányuló változást jelent, – vagyis például minden olyan gondolatot, tevékenységet vagy anyagi tárgyat, amely újdonságot jelent minden olyan ember (csoport) vagy szervezet szempontjából, amely azt elfogadja, illetve felhasználja.

Eljárási értelemben az innováció fogalmán az innováció megalkotását, az innovációs javaslat kidolgozásának és megvalósításának, esetleges módosításának, valamint felhasználásának egész folyamatát értjük.” (innovációs folyamat).

Az emberi alkotóképesség és képesség szerepe kiemelt fontosságú az innovációs folyamatban, mivel az innováció előfeltétele a kreativitás¹, amely nem más, mint *eredeti innováció*, vagyis akkor amikor „feltalálják”, először valósítják meg és alkalmazzák, ez párhuzamos a kreativitással; amikor pedig azt mások (emberek, szervek vagy szervezetek) átveszik, tehát terjed, vagyis adaptálják, akkor pedig *adaptív innovációról* beszélünk.

Az alkotó és elemi termelőmunka között az összekötő szerepet a modern technológiák töltik be, általuk válik az emberi termelőerő, a tudományos produkum, az egyéni és kollektív szakértelem anyagi termelőerővé. Így az innovációk lehetővé teszik, hogy a tudomány közvetlen termelőerővé váljék.

Faluégi Lajos definíciója a fogalom általánosabb, tágabb értelmezésére vonatkozik. „Az innováció magába foglalja az eddiginél korszerűbb tudású és felkészült emberek nevelését, felkészítését, új termékek gyártását, szervezetek modernizálását, a hatékonyabb vezetést – egyszóval a társadalom és természet közötti, valamint a társadalmon belüli kapcsolatok rendszerének a fejlődést előrelétező változásait.”

¹ Kreativitás: alkotóképesség, teremtőképesség.

Az innováció érvényesülésének és megvalósításának lehetséges módjai az MN Hadtápszolgálatában

Az előzőekben leírt definíciókat figyelembe véve az MN Hadtápszolgálatára az innováció tágabb értelmű meghatározását vonatkoztathatjuk.

Az innováció érvényesülésének és megvalósításának lehetséges módjai az alábbiak lehetnek az MN Hadtápszolgálatában *általában*:

- az eddigieknél korszerűbb tudású és felfogású emberek (katonák) nevelése és felkészítése (kiképzés, oktatás, pol. munka) a minőség hangsúlyozása mellett; a képzettség emelkedése az innovációs fejlődés nélkülözhetetlen tényezője;
- szervezetcink szükséges és lehetséges mértékű modernizálása folyamatosan;
- nagyobb teret engedni a szellemi alkotómunka érvényesüléséhez, mivel ez teremti meg az újítások, találmányok, know-how²-k lehetőségét;
- a kezdeményezőkézség kibontakozását jobban segíteni (újítási készség kibontakozása,);
- különféle érdekeltségi rendszerek kimunkálása és bevezetése, ami egyben hatékonyság növelő tényező is (megtakarítások, újítások, kiegészítő gazdaságok);
- egészséges gazdasági ambíciók kibontakoztatása (egyes csapatok gazdálkodási versenye, újítási versenyek);
- nagyobb igényesség a műszaki kultúrával szemben;
- erősíteni a kutatók, fejlesztők és az ipar kapcsolatát;
- a kutatás, fejlesztés mellett – megfelelő mérlegelés alapján – szorgalmazni a licencvásárlásokat (hadtáp technikára értendő);
- növelni az adaptív innovációs tevékenységet az ágazatok és egymás között, valamint a VSZ tagállamain belül.

A hadtáp szakterületeket érintő kérdésekben az innováció megvalósításának módjai lehetnek:

- *felhasznált anyagokkal kapcsolatos innovációk;*
- új anyagok felhasználása, régieknek másokkal való pótlása, a fajlagos anyagfelhasználások javítása (üza.-, hajtó-, élm., stb. anyagok);
- forgóeszközök forgási sebességének gyorsítása;
- hulladékanyagok hasznosítása;
- *energiafelhasználás innovációja;*
- *pénzeszközökkel összefüggő innovációk;*
- új energiahordozók beléptetése, energia fajlagosok javítása (üza.-, hajtóanyagok);
- *technológiák innovációja;*
- licenCIabázison végzett technológiai fejlesztés és a fejlesztés hatékonyságának mérése (hatása mind az elő-, mind a holtmunka gazdaságosabb felhasználásánál jelentkezhet);

Az időtényező javításában óriási lehetőségek rejlenek (gazdaságosság, megtakarítások);

² Know-how: különleges gyártási fogás (technológia) átadása.

– *üzem- és munkaszervezés fejlesztésének innovációi;*

A szervezési munka minőségi fejlesztése halaszthatatlan, ezek hiánya jelenti a fejlődés leggyengébb pontját;

– *kooperációs folyamatokkal összefüggő innovációk;*

szolgálati ágak között, egyes ágazatok, ezek és a partner vállalatok között (műszaki fejlesztés, újítások);

– *információk innovációja;*

önköltségek, fajlagos költségek, kockázat megítélése (gazdaságosság, hatékonyság kifejezői) információi;

Innovációk az anyagmozgatás, csomagolás, térbeli elosztás területén

A fő folyamatokat kiegészítő folyamatok innovációs fejlesztése nagyon lényeges, mivel ezek hiánya lehetetlenné teheti a fő folyamatok fejlesztését, éppen ezért ezeket a folyamatokat a fő folyamatokkal arányosan célszerű fejleszteni.

Ezek a kiegészítő folyamatok:

– anyagmozgatás, szállítás;

– csomagolás;

– térbeli elosztás;

– raktárgazdálkodás.

Ezen fejlesztések végrehajtásában nagy segítséget nyújthatnak a licenciák, know-how-k, újítások, találmányok felhasználása. A hazai kutatásokon túlmenően a külföldi fejlesztési eredmények átvétele biztosíthatja az innovációs fejlődés meggyorsítását, ahogy már korábban említve volt, az adaptív innováció e területen a járható út, s ebben a gazdaságosság is kifizetésre jut. Mindezek hiánya az innovációk megvalósításának egyben akadályai is lehetnek.

Ha ezeket a lehetséges módokat vizsgáljuk, már innovációs folyamatról beszélünk, ami nem más, mint az „új” gondolat megszületésétől az alkalmazásig végzett tevékenységek összessége az időtényezők „optimumához” való *maximális közelítéssel*.

Az innovációs folyamat kibontakozásához nagyobb figyelmet kell fordítani a különféle ágazatok (fegyvernemek, főnökségek), az egyes ágazatok és a népgazdasági ágak közötti kapcsolatokra; a beruházások, kapcsolódó beruházások és fejlesztések összhangjára, a technikát és technológiát egymást követő lépcsőkben megújítandó innovációs láncokra.

Az innovációs fejlesztések megvalósításában az *értékelemzés* is nagy segítséget nyújthat. Az értékelemzés a műszaki és gazdasági követelmények olyan szintézisére törekszik, amely a minél jobb funkcióképességű használati értékek [igényeknek megfelelő technikák (termékek) és technológiák] viszonylag minél kisebb költséggel való megvalósítását biztosítja, amely egyben gazdaságossági követelmény is.

Ezért nem feledkezhetünk meg az innovációk gazdaságosságának vizsgálatáról sem, amely a hatékonysági mutatókkal (rég és új eljárás összehasonlítása) fejezhető ki.

Ez a tevékenység a jelen gazdasági körülmények között elengedhetetlenül szükséges, már azért is, mivel ennek alapján dönthető el, hogy az innovációs fejlesztés vállalható-e, vagyis az innovációs tevékenység *kockázata* elfogadható vagy nem. Ha a kockázat mértéke elfogadható, az innovációs fejlesztést vállalni kell, mert a kockázat nem vállalása a legnagyobb kockázat lehet.

Elméleti és gyakorlati fejtegetéseimmel azt szeretném elérni, hogy a kedves olvasók publikációikkal járuljanak hozzá az innovációs fejlesztések megvalósításához az MN Hadtápszolgálatában.